

Soru Cevap Gambiya'daki Siyasi Durum

Soru:

Umuyoruz ki Hizb, diğer Müslümanlarına sorunlarına ilgi ve alaka gösterdiği gibi Afrikalı Müslümanların sorunlarına da ilgi ve alaka gösterir. Oralarda olay olur olmaz hemen ertesi gün veya iki gün sonra Soru-Cevap yayınlanıyor. Ama örneğin Gambiya ile ilgili şu ana dek bir Soru-Cevap yayınlanmış değil. Hâlbuki Gambiya olayları yaklaşık iki aydır devam etmektedir. Lütfen Gambiya'da olanları açıklayınız. Sonra neden Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu, yeni Devlet Başkanı Adama Barrow'u destekliyor? İktidarı devretmesi için niye eski Devlet Başkanı Yahya Jammeh'a yoğun baskı yaptı? Uluslararası Ceza Mahkemesi üyeliğini iptal ettiği için mi? Yoksa Gambiya'ya İslam Cumhuriyeti adını verdiği için mi? Tüm bunların bir ilgisi var mı? Özellikle yeni Devlet Başkanı, 28 Ocak 2017 günü başkent Banjul'da düzenlediği bir basın toplantısında, "Sözüme bağlı kalacağım ve eski Devlet Başkanı Yahya Jammeh'in Uluslararası Ceza Mahkemesi'nden ayrılma kararını iptal edeceğim" diye konuştu... Ve anayasal reformlar kapsamında Gambiya İslam Cumhuriyeti'ni Gambiya Cumhuriyeti olarak değiştirme niyetini ortaya koydu..." [29.01.2017 el-Cezire]

Cevap:

Hizb-ut Tahrir, ideolojisi İslam olan siyasi bir partidir. Bütün Müslümanların sorunu, Hizbin sorunudur. Öncelikleri gözetip bazısı hakkında Soru-Cevap yayınlayıp bazılarını ötelemesi, onlara ilgi alaka göstermediği anlamına gelmez. Umarım bu açık ve nettir. Hizbin fikir ve metodu, bu söylediklerimizin delilidir. Allah yardımcımızdır. Şimdi sorunuza yanıt vereceğim. Başarı Allah'tandır.

Cevap, İslam'ı kabul eden ve Gambiya'da devam eden uluslararası çatışmadan beri Gambiya'nın siyasi vakasına bir göz atmayı gerektiriyor... Bunun detaylıca açıklaması şu şekildedir:

1- Gambiya, Müslüman bir ülkedir, çünkü halkı, İslam'ı kabul etmiştir. 2 milyona yaklaşan ülke nüfusunun yaklaşık %95'ni Müslümanlar oluşturmaktadır. Eski bir İngiliz sömürsü olan Gambiya, İngilizler tarafından 1965 yılında kendisine bağımsızlık verildikten sonra İngiliz Milletler Topluluğu üyesi yapılmıştır... David Jawara da İngiliz Kraliyetine bağlı monarşide başbakan olarak atanmıştır. Daha sonra David Jawara, Gambiya Cumhuriyeti'nin ilk Devlet Başkanı olmak için 1970 yılında cumhuriyet ilan etmiştir. Çünkü bu yıllarda Amerika, özellikle monarşinin hüküm sürdüğü Avrupa ülkeleri kolonisi olan Afrika devletlerine yönelik saldırı yapmaktaydı. İngiltere, monarşi döneminde Amerika'nın Libya saldırısı arttığı için Libya'da da aynı taktiği izlemiştir. Bunun için soyu soppu belirsiz 26 yaşındaki Kaddafi, 1969 yılında İngiliz ajanı krala karşı beyaz darbe yapmıştır. Libya'da monarşiyeye karşı darbe yapmak için yoğun çaba sarf eden Amerika'nın girişimlerini engellemek için de cumhuriyet ilan etmiştir. Görüldüğü gibi İngiltere için yönetim sisteminin şeklinde bir değişiklik yapılması önemli değil. Önemli olan, nüfuz ve sömürsünü güvence altına alan içeriğin bekasıdır.

2- Geçtiğimiz yüzyılın sonunda Amerika'nın Gambiya'ya yönelik saldırı ve baskıları giderek hiddetlendiğinde, İngiltere tarafından getirilen ve soyu soppu belirsiz 29 yaşındaki askeri subay Yahya Jammeh, ülkedeki İngiliz nüfuzunu korumak için 30 yıldır saltanat süren ve ülkenin ilk Devlet Başkanı olan İngiliz ajanı David Jawara'ya karşı 22 Temmuz 1994 yılında beyaz darbe yapmıştır. Kaddafi döneminde Libya, Gambiya askerlerine eğitim veriyordu. Çünkü İngiltere, Afrika'daki ajanlarını koruma görevini ajanı Kaddafi'yi tevdi etmişti. Bağımsızlık yönünde açıklamalar yapan Kaddafi, sömürge karşıtı bağımsızlık açıklamaları ile bazı İslami ve Arapçılık söylemelerini harmanlarken, aynı zamanda da İngiliz planlarını uygulamaktan geri durmuyordu. İslam'ı uygulamaktan çok çok uzaktı. Aynı şekilde Yahya Jammeh da bu tür icraatlarda bulunmuştu. Öyle ki 2013 yılında Gambiya'nın İngiliz Milletler Topluluğu üyeliğini iptal ettiğini açıklayan Jammeh, Topluluğu "yeni sömürgeci" olarak nitelendirmiş ve Topluluğun, Batının hegemonya planlarını "gelişmekte olan tüm dünya ülkelerine dayatmak için" kurulduğunu ileri sürmüştü. "300 yıllık sömürge boyunca İngiltere, bize "God Save the Queen" [Tanrı kralı korusun] sözünü öğretmekten başka bir şey yapmamıştır." diyen Jammeh, ülkede resmi eğitim dili olarak kullanılan İngilizceden vazgeçtiklerini duyurarak Arapçayı resmi dil ilan etmiştir. 2015 yılında da Gambiya İslam Cumhuriyeti'ni ilan etmiştir. 11 Aralık 2015 yılında devlet televizyonunda yayınlanan konuşmasında Jammeh, "Ülkemizin dini kimliği ve değerlerine bakarak" "Gambiya'nın bir İslam Devleti" olduğunu ilan ederek "Uzun süredir gerçek kimliğimizden farklı bir şekilde yaşadık, yeter artık. Sömürge mirasımızı sürdüremeyiz" ifadelerini kullanmıştır. Gambiya anayasası, sömürgeci İngilizlerin kurup yüzyıllarca sömürdüğü ve egemen olduğu ülke rejimini laiklik olarak ön görüyor. Böylece Gambiya, Gambiya İslam cumhuriyeti adını almıştır. Değişiklik, sadece isimde olmuştur, içerikte değil. İslam, bilfiil uygulanmıyor. Bu durum, komşu ülke Moritanya'ya

benzemektedir. Moritanya da İslam Cumhuriyetidir, ama İslam'ı uygulamıyor. Aksine Avrupa sömürgeciliğine bağımlıdır. Yahya Jammeh'in bu adımı, iktidarını sağlamlaştırma ve popülerliğini artırma girişimidir. Zira iktidarına yönelik eleştiriler vardı. Amerika da onu devirmek ve darbe yapmak için çabalıyordu. Halk ise İslam'ı seviyor. Bu sevginin kanıtı, çocuklarını İngiliz okullarına göndermekten imtina etmeleridir. Bu okullar, halk tarafından gerçek kimliğinden soyutlanmış sömürgeciliğe bağımlı nesiller yetiştiren Batılılaştırma okulları olarak görülüyor. Halk, eğitimin Arapça olmasını ve müfredata İslami eğitimin derç edilmesini şart koşturmuştu. Tüm bunlara rağmen İngiliz nüfuzuna hiç dokunulmamış olduğu gibi devam etmiştir. İngiltere, iktidar dizginlerini ya doğrudan ya da ajanları vasıtasıyla perde gerisinden hep elinde tutmuştur. İçerik olarak İslam uygulanmadığı sürece ve Amerikan baskısı karşısında ajanı da popülerliğini koruduğu sürece İngiltere'ye göre salt İslam adının cumhuriyete eklenmesinde hiçbir sakınca yoktur.

3- 30 Aralık 2014 tarihinde Yahya Jammeh'a karşı bir darbe girişiminde bulunan cuntacılar, Devlet Başkanı Jammeh yurtdışında olduğu bir sırada onu devirmek umuduyla Başkanlık Sarayına yürümüşlerdi. Bu darbe girişiminin arkasında Amerika vardı. Amerika'nın Teksas eyaletinde ikamet eden işadamı Chernon Njie ile Amerikan vatandaşı diğer üç kişinin darbe girişiminin finansörü ve liderlerinden olduğu açığa çıktı. Darbe girişimi başarısız olunca, bu dört darbeci kafadar, Amerika'da hafif cezai müeyyidelerle çarptırıldı. Bu bağlamda Chernon Njie, bir yıl hapis cezasına çarptırıldı. Nitekim bu konuda Amerikalı avukat Andrew Luger şöyle demiştir: *"Bu dört kişi, ülkemizin dış politikasını korumak için var olan yasaları ihlal etmiştir. ABD ve yurtdışındaki tüm Amerikan vatandaşı bu yasalar karşısında eşittir"* [13.12.2016 Reuters] Amerika, sanki bilgisi dâhilinde olmamış gibi gerçekleri örtbas etmek için Gambiya asıllı kendi vatandaşlarını cezaya çarptırmıştır. Eğer darbe başarılı olsaydı, kesinlikle desteklerdi. Ancak başarısız olunca bu kişilere göstermelik hafif cezalar vermiştir.

4- Diğer bölgelerde olduğu gibi Batı Afrika'da da Avrupa özellikle İngiliz nüfuzuna yönelik Amerikan saldırıları giderek hiddetlenmektedir. Amerika'nın bu konudaki gerekçesi, bu veya diğer devletlerin insan hakları karnesinin zayıf olmasıdır. Gerçekte ise insan haklarının Amerika nazarında hiçbir kıymeti harbiyesi yoktur! Amerika, Yahya Jammeh'ı değiştirmek ve İngiliz nüfuzu yerine kendi nüfuzunu sokmak için Gambiya'da insan hakları karnesi zayıf gerekçesi üzerinde odaklanmıştır. Amerikan saldırısı öyle şiddetliydi ki ön almak için Avrupa da bu saldırıya eşlik etmiştir... Avrupa Birliği, "insan hakları karnesi zayıf" gerekçesiyle geçici olarak Gambiya'ya yaptığı yardımlarını askıya almıştır. İngiltere, demokrasi adına yapıldığı için Amerika'nın itiraz edemeyeceği şekilde ajanlarını değiştirmek istemiştir. Batılı ülkeler, ya birbirlerinin nüfuzuna darbe vurmaya ya da askeri müdahaleye bahane oluşturmak için demokrasiyi Truva atı olarak kullanıyorlar. Hâlbuki bilindiği üzere Gambiya anayasası, her beş yılda bir seçimlerin yapılmasını öngörmektedir. David Jawara her zaman seçimlerde zafer elde etmişti. Keza mensubu olduğu ve Gambiya siyasetine hâkim İlerici Halk Partisi de öyle. Yani Gambiya politik çevreleri İngilizcidir. Aynı şekilde 22 yıllık saltanatı döneminde Yahya Jammeh da her zaman seçimlerden zaferle çıkmıştı. İşte geçtiğimiz yılsonunda 2 Aralık 2016 tarihinde başkanlık seçimleri yapıldı. İngiltere'nin başkenti Londra'da mağaza güvenlik görevlisi olarak işe başlayan, daha sonra 2006 yılında ülkesine dönen ve burada emlak şirketi kuran ve hâlâ da yöneticiliğini yapan rakibi Adama Barrow seçimlerde zaferini ilan etti. Adama Barrow, başından sonuna kadar İngilizlere sadık biridir.

5- Yenilgiyi kabul eden Yahya Jammeh, devlet televizyonunda yayınlanan konuşmasında *"Gambiyalılar, çekilmem yönünde karar verdiler ve ülkeyi yönetmesi için bir başkasına oy kullandılar"* dedi. Rakibini telefonla arayarak tebrik ettiğini belirten Jammeh, *"Gambiya'nın seçilmiş Devlet Başkanı sizsiniz, size başarı ve iyi dileklerde bulunuyorum"* ifadelerini kullandığı kaydedildi. Fakat Jammeh, seçim komisyonu iki rakip arasındaki oy farkının 60 bin değil, 20'den daha az olduğu yönünde bir açıklama yapınca, seçimleri tanımadığını ilan etti. Bazılarının oy kullanmadığını ve bazılarının da yanlış bilgiler nedeniyle oy kullanmalarına engel olunduğunu söyleyen Jammeh, *"Yeniden sandık başına gideceğiz, çünkü biz, her Gambiyalının bağımsız, tarafsız, nötr ve yabancı etkisinden özgür bir seçim komisyonu altında oy kullandığından emin olmak istiyoruz."* dedi. Sanki görevi bırakmak ve devlet başkanlığı görevini yeni ajana devretmek konusunda onunla bir anlaşma yapılmış gibiydi. Ancak herhalde bir kaç yıl daha iktidarda kalmak için İngiltere'yi ikna edebileceğini düşündü! Fakat Avrupalılar, özellikle İngiltere, Amerika'nın ülkeye hâkim olacağı ve İngiltere'den söküp alacağı korkusuyla artık Jammeh'ın iktidarda kalamayacağını gördü. Özellikle de Amerika, seçim sonuçlarını kabul etmeyen Gambiya Devlet Başkanını kınayan açıklamalar yapınca. 10 Aralık 2016 günü Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mark Toner yaptığı açıklamada, *"Bu, Gambiya halkının inancına göre kabul edilemez ve kınanması gereken bir tutumdur."*

Güvenilir seçim sürecini baltalayan fevkalade kötü bir girişimdir ve gayri meşru şekilde iktidarda kalma çabasıdır." şeklinde konuştu. Bu açıklama, Amerikan müdahalesi için güçlü bir argümandır. Bu yüzden İngiltere, Jammeh'in iktidarda kalmasını reddetmiş ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) tarafından alınan müdahale kararıyla konuya son noktayı koymuştur. Bu Topluluk, Avrupa, özellikle bölgede nüfuz sahibi İngiltere ve Fransa adına ajanlık yapan bir kuruluştur. 19 Ocak 2017 günü BM Güvenlik Konseyi Daimi üyesi Senegal, Güvenlik Konseyi Daimi üyeleri İngiltere ve Fransa'nın da desteğiyle askeri müdahaleye izin veren bir karar tasarısı sundu. Yahya Jammeh rejimi karşıtlarına önderlik eden ve askeri müdahalenin yollarını araştıran Amerika, tasarıya hayır diyemedi. Böylece Güvenlik Konseyi, 19 Ocak 2017 Perşembe günü oybirliğiyle karar tasarısını kabul etti. Karar metninde, "Gambiya'da devlet başkanlığının "eski başkan" Yahya Jammeh'ten demokratik yollarla seçilmiş yeni başkan Adama Barrow'a geçmesi için ECOWAS'ın faaliyetlerine, önceliğin diplomatik çözüm çabaları olması kaydıyla, destek verildiği" belirtildi. Yani tasarı, diplomatik çözüm çabaları başarısız olduğunda, askeri müdahaleye başvurulabileceğine izin vermektedir.

6- Böylelikle mesele çözüme kavuşmuş oldu... 15 Aralık 2016'dan beri Senegal'de kalan Adama Barrow, 19 Ocak 2017 günü Senegal'deki Gambiya elçiliğinde devlet başkanlığı için yemin etti... Jammeh'in istifa edip ülkeyi terk etmesi için yapılan arabuluculukların yanı sıra Senegal, Nijerya ve Gana, Gambiya sınırına kara birlikleri gönderdi. Batı Afrika Devletleri, görevi devredip ülkeden ayrılması için Yahya Jammeh'a 20 Ocak 2017 öğle vaktine kadar süre tanıdı. Bu ülke liderleri, bilfiil ülke sınırlarına giren bölgesel ordu birlikleri ile zorla devirmeden önce barışçıl yollarla iktidarı teslim etmesi için Yahya Jammeh'a son bir şans vermek üzere Gambiya'nın başkentine gittiler... Aynı gün 20 Ocak 2017 tarihinde Gambiya Genelkurmay Başkanı, "Yeni Devlet Başkanı Adama Barrow'u başkumandan olarak tanıdıklarını ve istifa etmeyi reddeden Yahya Jammeh'i görevden almak için hazırlanan bölgesel güçle kesinlikle savaşmayacaklarını" açıkladı... Yahya Jammeh da artık ne içeride ne de dışarıda kendisini savunacak bir gücü kalmadığı için 21 Ocak 2017 günü istifa ederek ülkeden ayrılma kararı almak zorunda kaldı... Ardından Birleşmiş Milletler ile Afrika Birliği ve Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu, Gambiya'ya yönelik askeri operasyonu durdurdu. Görevi devredip ülkeden ayrıldıktan sonra tekrar ülkeye dönebileceğine dair Yahya Jammeh'a güvence verildi. 24 Ocak 2017 günü Ekvator Ginesi Hükümet Sözcüsü, "Ülkesinin, Gambiya'da silahlı çatışmayı önlemek için Gambiya Devlet Başkanı Yahya Jammeh'a siyasi sığınma hakkı verdiğini doğruladı." [25.1.2017 AFP] Böylece Gambiya'da altı haftadır süren siyasi kriz son bulmuş oldu ve nüfuzunu korumak için bir ajanı diğeriyle değiştiren Avrupa da 22 yıllık Yahya Jammeh saltanatını kapatmış oldu.

7- Özetle Gambiya'daki değişimin nedeni, Yahya Jammeh tarafından ülkesinin Uluslararası Ceza Mahkemesi üyeliğinin iptal edilmesi değildir. Çünkü Amerika dâhil pek çok ülke, Uluslararası Ceza Mahkemesi üyesi değildir... Devletin adını "İslam cumhuriyeti" olarak değiştirmesi de değildir. Çünkü pek çok ülke, bu isimle anılmaktadır. Batıyı İslam Devletinde İslam'ın uygulanması korkutur. Anlamsız soyut sözcükler ise Batıyı asla korkutmaz... Meydana gelen değişim, uluslararası çatışmanın bir parçasıdır. Amerika, uygun fırsat bulduğunda o makama oturmak için Afrika sömürgelerinde Avrupalıları kolaçan etmektedir. İnsan hakları ihlalleri gerekçesiyle Yahya Jammeh iktidarı döneminde sanki Gambiya'da bu fırsatı yakalamış gibiydi. Ancak dizginleri elinde tutan Avrupa "İngiltere", bir ajanı diğeriyle değiştirerek Amerika'nın önünü kesmiş ve dolayısıyla belli bir süreliğine Gambiya'da İngiliz nüfuzunu korumuştur...

Gambiya halkı, diğer Müslümanlar gibi İslami yönetimin özlemini çekiyor. Koloni boyunduruğundan ve küfür yönetiminden kendisini kurtaracak yiğitler bekliyor. Koloni boyunduruğundan kurtulmak her muktedir Müslümanın yükümlülüğüdür. Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ve ardından sahabenin davet taşıdığı gibi daveti taşımak ve Raşidi Hilafeti kurmak için her Müslümanın elinden gelen çabayı sarf etmesi gerek. Böylece, yaşayan açık bir delille yaşasın, ölen de açık bir delille ölsün.

وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

"O gün Allah'ın zafer vermesiyle müminler sevinecektir. Allah, dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir." [Rum 4-6]